

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 27 sierpnia 2024 r.

PS-NKWR.431.2.3.2024.EK

Pani
Joanna Fornalska
Dyrektor
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Wałbrzychu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 1, 2 i 5 sierpnia 2024 r. na podstawie art. 186 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy Edyta Kubicka – główny specjalista, przewodnicząca kontroli i Tomasz Borecki – starszy inspektor wojewódzki z Wydziału Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu przy Al. Wyzwolenia 20 - 24, zwanym dalej „Centrum” lub „PCPR” lub „Organizatorem”. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 25 czerwca 2024 r. przez Wojewodę Dolnośląskiego Planem kontroli na II półrocze 2024 r.

Przedmiotem kontroli była ocena działalności PCPR w zakresie szkolenia i kwalifikowania kandydatów do opieki nad dzieckiem w rodzinnej pieczy zastępczej, usamodzielniania pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz zgodności zatrudniania z wymogami kwalifikacyjnymi, w okresie od dnia 1 sierpnia 2023 r. do dnia kontroli, tj. 1 sierpnia 2024 r.

W okresie objętym kontrolą funkcję Dyrektora Centrum pełniły:

1. Od 1 do 17 sierpnia 2023 r. – nie było osoby zatrudnionej na tym stanowisku, Pani Magdalena Kołodziejczyk zatrudniona na stanowisku z – cy Dyrektora posiadała

upoważnienie Starosty Wałbrzyskiego do wykonywania zadań statutowych PCPR;

2. Od 18 sierpnia 2023 r. do 31 lipca 2024 r. – Pani Magdalena Kołodziejczyk;

3. Od 1 sierpnia 2024 r. – Pani Joanna Fornalska.

Od 1 sierpnia 2024 r. Pani Magdalena Kołodziejczyk pełni funkcję zastępcy dyrektora PCPR. Pani Magdalena Kołodziejczyk (dalej Dyrektor) odpowiedzialna była za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną pomimo stwierdzonych uchybień, a jej uzasadnieniem jest ustalony stan faktyczny i prawny. Możliwą przyczyną wystąpienia stwierdzonych uchybień było nieprzestrzeganie lub niewłaściwa interpretacja obowiązujących przepisów prawa. Stwierdzone uchybienia występujące w sposób powtarzający miały charakter formalny i nie powodowały następstw dla kontrolowanej działalności w aspekcie finansowym jak i wykonywanych zadań.

Kontrola została odnotowana w Księżce kontroli pod numerem 3/2024. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie przedłożonej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, ankiety z działalności PCPR w okresie objętym kontrolą, wyjaśnień i oświadczeń złożonych przez Z-cę Dyrektora Centrum – Panią Magdalenę Kołodziejczyk.

Ileokroć w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym jest mowa o „rozporządzeniu”, należy przez to rozumieć rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 roku w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720 ze zm.).

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu realizuje zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie wałbrzyskim zgodnie z zapisami Regulaminu Organizacyjnego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu, zatwierdzonego uchwałą nr 146/2021 Zarządu Powiatu Wałbrzyskiego z dnia 12 października 2021 r., w którym w § 5 wskazano w strukturze organizacyjnej jednostki Zespół Pieczy Zastępczej i Wsparcia, realizujący zadania z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Dyrektor PCPR, zajmujący to stanowisko w okresie objętym kontrolą posiadał upoważnienia Starosty Wałbrzyskiego do składania oświadczeń woli związanych z prowadzeniem bieżącej działalności oraz gospodarowania mieniem Powiatu zarządzanym przez jednostkę.

(dowód: akta kontroli str. 19 - 34)

Na podstawie informacji pozyskanych od Dyrektora PCPR (zawartej w ankiecie o działalności jednostki) i zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 1 ustawy, w okresie objętym kontrolą organizator rodzinnej pieczy zastępczej prowadził nabór osób zgłaszających gotowość

do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W tym celu podejmowano działania propagujące rodzicielstwo zastępcze wśród mieszkańców powiatu wałbrzyskiego. Poszukiwano kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, rodziny zastępczej zawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu przeprowadzało systematycznie promocje rodzicielstwa zastępczego. Pracownicy od maja do września 2023 r. w gminach Powiatu Wałbrzyskiego tj.: Szczawno - Zdrój, Stare Bogaczowice, Boguszów - Gorce, Głuszyca, Jedlina - Zdrój, Walim, Mieroszów, Czarny Bór przeprowadzali akcje promowania rodzicielstwa zastępczego na festynach, imprezach sportowych, rodzinnych, dożynkach. W ramach obchodów Powiatowego Dnia Dziecka i Rodzicielstwa Zastępczego, PCPR zorganizowało duży piknik promujący rodzicielstwo zastępcze. Wśród działań podczas pikniku rozdawano balony z logo PCPR i hasłem ZOSTAŃ RODZINĄ ZASTĘPCZĄ, ulotki oraz przeprowadzano rozmowy zachęcające mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego do podjęcia funkcji rodziny zastępczej. Ponadto umieszczano grafiki promujące rodzicielstwo zastępcze na stronie internetowej (pierwszy kafelek otwierający stronę PCPR) oraz na portalu Facebook Centrum. Grafiki promujące rodzicielstwo umieszczono również na stronach internetowych ośrodków pomocy społecznej Powiatu Wałbrzyskiego. PCPR wywiesiło duży widoczny baner promujący rodzicielstwo zastępcze (na wjeździe do największego miasta powiatu Boguszowa -Gorc). Podczas kontroli przedstawiono ww. materiały promocyjne.

(dowód: akta kontroli str. 35 - 36)

Realizując obowiązek wynikający z art. 76 ust. 4 pkt 3 ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu organizowało szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka na podstawie Programu RODZINA zatwierdzonego przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej decyzją z dnia 7 listopada 2018 r. nr 14//2018/RZ oraz z dnia 21 listopada 2023 r. nr 17/2023/RZ. PCPR zawarł umowę licencyjną w dniu 21 grudnia 2018 r. i w dniu 19 stycznia 2024 r. ze Stowarzyszeniem Rodzin Adopcyjnych i Zastępczych „Pro Familia” w sprawie możliwości korzystania z ww. Programu. Jego trenerami byli: koordynator rodzinnej pieczy zastępczej zatrudniony w PCPR oraz pracownik MOPS z Wałbrzycha. W okresie objętym kontrolą Organizator zorganizował szkolenie w terminie od 21 lutego 2024 r. do 12 marca 2024 r., była tylko jedna jego edycja.

W okresie objętym kontrolą przeszkolono na rodzinę zastępczą niezawodową 8 osób, w tym 3 małżeństwa i 2 osoby niepozostające w związku małżeńskim (małżeństwa te i jedna osoba

miały już dzieci w pieczy zastępczej). Kolejne 3 osoby były w trakcie kompletowania dokumentacji, na podstawie której przeprowadzona zostanie analiza ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, a następnie wstępna kwalifikacja. Osoby te również miały już dzieci w pieczy zastępczej. Zatem tylko 1 pozyskany kandydat nie był do tej pory opiekunem zastępczym.

(dowód: akta kontroli str. 41, 62 - 68)

Zespół Pieczy Zastępczej i Wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy oraz zarządzeniem nr 32/2021 r. Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu z dnia 13 października 2021 r. w sprawie procedury kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu (dalej procedura), prowadził nabór w/w kandydatów.

Z ww. procedury wynika, że:

1. Osoby ubiegające się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka mogą zgłaszać się do pracowników Zespołu Pieczy Zastępczej i Wsparcia osobiście, pisemnie, telefonicznie lub za pośrednictwem poczty elektronicznej, w celu uzyskania ogólnych informacji na temat pieczy zastępczej.
2. Pracownik, z którym podjęto kontakt, przeprowadza z osobami ubiegającym się o pełnienie funkcji rodziny zastępczej lub o prowadzenie rodzinnego domu dziecka rozmowę wstępną, w trakcie której udziela informacji dotyczących procedury kwalifikowania, warunków stawianych kandydatom oraz specyfiki funkcjonowania rodzin zastępczych i trudności w pełnieniu funkcji rodzica zastępczego lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.
3. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, którzy podejmą decyzję o rozpoczęciu procedury, zobowiązani są do złożenia w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu następujących dokumentów (załączników, zgodnie z obowiązującą procedurą):
 - pisemnego wniosku o wszczęcie procedury kwalifikowania do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wraz z klauzulą informacyjną oraz oświadczeniem o zapoznaniu się i akceptacji procedury kwalifikowania kandydatów,
 - oświadczenia o wyrażeniu zgody na wystąpienie do Krajowego Rejestru Karnego z zapytaniem o niekaralność,
 - oświadczenia o wyrażeniu zgody na przeprowadzenie procedury sprawdzającej warunki bytowe i materialne, zasięgnięcie opinii ośrodka pomocy społecznej, zakładu pracy, Policji

w miejscu zamieszkania kandydata, szkoły w przypadku kandydatów z dziećmi w wieku szkolnym,

- oświadczenia o wyrażeniu zgody na udział w badaniach psychologicznych,
- oświadczenia o wyrażeniu zgody na sprawdzenie kandydata w Rejestrze sprawców przestępstw na tle seksualnym, zgodnie z ustawą z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym,
- oświadczenia dotyczącego władzy rodzicielskiej,
- oświadczenia dotyczącego obowiązku alimentacyjnego,
- oświadczenia o posiadaniu zdolności do czynności prawnych,
- oświadczenia o niekaralności,
- oświadczenia dotyczącego leczenia odwykowego,
- zaświadczenia lekarskiego o stanie zdrowia wystawionego przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej,
- potwierdzenia zameldowania,
- zaświadczenia o zatrudnieniu oraz o dochodach brutto z wykazanymi potrąceniami za okres trzech miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku,
- aktu małżeństwa (aktualny odpis skrócony aktu małżeństwa, ew. sentencji wyroku rozwodu albo odpisu skróconego aktu małżeństwa z adnotacją o rozwodzie),
- kserokopii dokumentów potwierdzających wykształcenie kandydata,
- referencji ze środowiska (np. sołtys, ksiądz, sąsiad, pracodawca),
- życiorysu indywidualnego kandydata (historia życia).

W uzasadnionych przypadkach wymagano zaświadczeń od innych specjalistów wykluczających ograniczenia zdrowotne w opiece nad dzieckiem.

4. Pracownik Zespołu Pieczy Zastępczej i Wsparcia po złożeniu przez kandydatów ww. dokumentów, odwiedza ich dom w celu bliższego ich poznania oraz ustalenia warunków bytowych i materialnych. Podczas wizyty przeprowadza z rodziną wywiad i sporządza opinię na opracowanym przez Organizatora druku, ze szczegółowym opisem warunków mieszkaniowych, sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej kandydatów; równocześnie pracownik Organizatora pozyskuje także z właściwego ośrodka pomocy społecznej, szkoły (do której uczęszczają dzieci kandydatów) oraz z komisariatu Policji opinię o kandydatach oraz kompletuje inne wymagane dokumenty.
5. Psycholog zatrudniony przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej przeprowadza z kandydatem/kandydatami badania psychologiczne w celu sporządzenia opinii

psychologicznej dotyczącej predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Psycholog przeprowadza rozmowę oraz testy psychologiczne, które określają predyspozycje psychiczne i osobowościowe kandydatów oraz ich kompetencje wychowawcze. Podstawową techniką i metodą przeprowadzania badań psychologicznych kandydatów na rodziny zastępcze jest wywiad psychologiczny kliniczny oraz obserwacja. Psycholog przeprowadza wywiad z kandydatami, aby poznać także ich motywacje, doświadczenia życiowe, umiejętności wychowawcze oraz sposób radzenia sobie ze stresem i trudnościami. W ramach badań psychologicznych kandydaci również wypełniają standaryzowane testy diagnostyczne, takie jak: Test Kompetencji Rodzicielskich (A. Matczak, A. Jaworowska) lub Kwestionariusz do oceny kandydatów na rodziców, opiekunów i mediatorów CUIDA, który ocenia ich przygotowanie do pełnienia roli rodziny zastępczej (kompetencje i motywację). Ponadto, psycholog wykorzystuje testy osobowości takie jak: Inwentarz Osobowości NEO-FFI P. T. Costa; R. R. McCrae lub MMPI-2, dla lepszego zrozumienia cech charakteru kandydatów oraz ich potencjału adaptacyjnego w sytuacjach trudnych i stresogennych. Testy umiejętności interpersonalnych bądź testy projekcyjne pokazują również zdolność kandydatów do nawiązywania i utrzymywania dobrych relacji z dziećmi i/lub młodzieżą. Na podstawie zebranych danych, psycholog formułuje opinię na temat kandydatów (opinię psychologiczną o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej) do pełnienia roli rodziny zastępczej oraz rekomenduje dalsze działania w procesie rekrutacji i selekcji.

6. Po zebraniu wszystkich dokumentów wskazanych w Procedurze, tzw. Zespół ds. kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka dokonuje analizy zebranej dokumentacji, na podstawie której decyduje o wydaniu pozytywnej lub negatywnej wstępnej kwalifikacji do szkolenia. W skład ww. Zespołu wchodzi: Dyrektor PPCR, dwóch trenerów, psycholog. Z posiedzenia Zespołu i analizy dokumentów sporządzany jest protokół. Kandydat/kandydaci zakwalifikowani do szkolenia otrzymują dokument – pismo, potwierdzające pozytywną wstępną kwalifikację dokonaną na podstawie oceny spełniania warunków, o których mowa w art. 42 ust. 1 - 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W przypadku nieuzyskania pozytywnej wstępnej kwalifikacji, organizator rodzinnej pieczy zastępczej informuje o tym kandydatów w formie pisemnej wraz z uzasadnieniem. Procedura uwzględnia także tok postępowania w przypadku osób, które wyraziły wolę przekwalifikowania się z jednej formy rodziny zastępczej na inną.

(dowód: akta kontroli str. 36 – 41)

Dokonana w trakcie kontroli analiza dokumentacji 10 kandydatów zainteresowanych pełnieniem funkcji rodziny zastępczej lub prowadzeniem rodzinnego domu dziecka pozwoliła stwierdzić, że w stosunku do tych osób zastosowano ww. procedurę. Wśród nich 7 otrzymało pozytywną wstępną kwalifikację. Sporządzono im na piśmie, w formie protokołu, dokument potwierdzający jej przeprowadzenie, zawierający datę i ocenę. Kandydatów zaznajamiano z nią w wysyłanej do nich korespondencji. W trakcie jej analizy stwierdzono brak skutecznego potwierdzenia doręczenia przedmiotowego dokumentu. Należy zadbać w przyszłości o takie potwierdzenie. W okresie objętym kontrolą żadna rodzina nie otrzymała negatywnej wstępnej kwalifikacji.

Oceniając terminowość dokonania wstępnej kwalifikacji stwierdzono, że wśród 10 kandydatów tylko w 1 przypadku zachowano termin, i przeprowadzono ją w ciągu miesiąca od daty złożenia wniosku (art. 43 ust. 5 pkt 1 ustawy), pozostałe przekroczyły ten termin od 2 do 11 miesięcy. U trzech kandydatów będących w trakcie kompletowania dokumentów potrzebnych do przeprowadzenia wstępnej kwalifikacji, już u dwóch osób (na dzień kontroli) Organizator nie dotrzymał miesięcznego terminu jej dokonania, wnioski były złożone w lutym bieżącego roku. Jako powód opóźnień wskazano na dalsze kompletowanie przez kandydatów wymaganej dokumentacji.

Zgromadzona w teczkach ocenionych pozytywnie kandydatów dokumentacja pozwoliła także na stwierdzenie, że wypełniono wymóg art. 42 ust. 1 - 3 ustawy. W ich aktach były zaświadczenia, oświadczenia, opinie potwierdzające spełnianie wymagań formalnych, na podstawie których dokonywano analizy ich sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Do dokumentacji dołączona była także opinia o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, zgodnie z art. 42 ust. 1 pkt 5 lit. b ustawy, sporządzona przez psychologa zatrudnionego u Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Ponadto podstawą uznania, że kandydaci dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej, o której mowa w art. 42 ust. 1 pkt 1 ustawy, były opinie o funkcjonowaniu rodziny przedłożone przez kandydatów, a sporządzone przez zakłady pracy, sąsiadów, szkołę, Policję, ośrodki pomocy społecznej, starostę, organizacje pozarządowe współpracujące z rodziną, itp.

(dowód: akta kontroli str. 70 - 89)

Zgodnie z regulacją ustawową zawartą w art. 43 ust. 8 ustawy, Organizator wszystkie osoby, które pozytywnie zakwalifikował do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka kierował, na ich wniosek,

na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy. Kandydaci zatem złożyli odrębne wnioski (art. 43 ust. 7 ustawy) o skierowanie na szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 ustawy. Organizator dopełnił obowiązku zorganizowania go w terminie, o którym mowa w art. 43 ust. 8 ustawy i przeprowadził je w ciągu niespełna dwóch miesięcy.

Osobom, które ukończyły szkolenie i odbyły staż w wymiarze 10 h (w zawodowych rodzinach zastępczych oraz rodzinnych domach dziecka) Organizator wydał dokument potwierdzający ten fakt. W PCPR w Wałbrzychu dokument ten to *zaświadczenie*. Zważając na zastosowaną w ustawie terminologię (art. 44 ust. 1) kandydatom, którzy ukończyli szkolenie, o którym mowa w art. 44 ust. 1 należy wydawać świadectwo ukończenia szkolenia. Wskazane jest zatem w przyszłości stosować ww. terminologię.

(dowód: akta kontroli str. 90 - 95)

Na dzień kontroli wszystkie osoby, które ukończyły szkolenie złożyły w dniu 13 marca 2024 r. wnioski o wydanie zaświadczeń kwalifikacyjnych i otrzymały je w tym samym lub następnym dniu. Zaświadczenia kwalifikacyjne potwierdzały ukończenie szkolenia, spełnienie przez kandydatów warunków z art. 42 ust. 1 - 3 ustawy oraz posiadania predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej. Dokumenty zostały wydane na druku zgodnym ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 19 września 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 2052). Należy w przyszłości w treści zaświadczenia wskazywać także autora programu szkoleniowego oraz w *Opinii* precyzyjnie określać artykuł, na podstawie którego przeprowadzono analizę sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej, tj. art. 42 ust. 1 - 3 ustawy.

(dowód: akta kontroli str. 96 - 99)

Pani Magdalena Kołodziejczyk jako Dyrektor oraz jako Zastępca Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu posiadała upoważnienia Starosty Wałbrzyskiego do prowadzenia rejestru, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy (uchylonego na dzień kontroli), tj. rejestru danych o osobach pełniących oraz zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Rejestr danych o osobach pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka ze stanem na dzień 19 kwietnia 2023 r. i 29 kwietnia 2024 r. został przekazany do Sądu Rejonowego w Wałbrzychu, co nakazuje art. 46 ust. 4 ustawy (uchylony na dzień kontroli) i został skutecznie doręczony. Zawierał wszystkie wymagane dane, o których mowa w art. 46

ust. 2 ustawy (uchylony na dzień kontroli). Nie był natomiast prowadzony rejestr osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, ponieważ nie było takich osób. Wszystkie zakwalifikowane osoby były jednocześnie osobami już pełniącymi rolę wybranej rodziny zastępczej i były wykazane w rejestrze, o którym mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy (uchylony na dzień kontroli). Zgodnie z art. 34 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 2140), do upływu 3 miesięcy od dnia wskazanego w obwieszczeniu ministra do spraw rodziny, starosta prowadzi ww. rejestry na zasadach dotychczasowych, tj. określonych pierwotnie w art. 46 ustawy.

Na pierwszy i ostatni dzień okresu objętego kontrolą, tj. na 1 sierpnia 2023 r. i na 1 sierpnia 2024 r. liczba rodzin zastępczych oraz ilość umieszczonych w nich dzieci kształtowała się następująco:

	r.z. spokrewnione/ liczba dzieci	r.z. niezawodowe/ liczba dzieci	r.z. zawodowe/ liczba dzieci	r.z. zawodowe -pogotowie opiekuńcze	r.z. zawodowe specjalistyczne	rdd/ liczba dzieci
Sierpień 2023 r.	84/ 103	31/ 39	8/ 31	0	0	3/ 24
Sierpień 2024 r.	75/ 96	33/ 40	8/ 28	0	0	3/ 19

(dowód: akta kontroli str. 49, 100 – 114B)

Zgodnie z art. 76 ust. 4 pkt 12 ustawy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu prowadziło działalność diagnostyczno – konsultacyjną, której celem było pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka. W okresie objętym kontrolą w celu realizacji powyższej działalności Organizator podjął kontakt z 33 osobami. Tylko nieliczne z nich spełniły ogólne warunki umożliwiające podjęcie dalszych działań w kierunku pozostania opiekunem zastępczym, inne same zrezygnowały.

Organizator prowadził także szkolenia i wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla osób sprawujących już rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę. W związku z tym w 2023 r. i w 2024 r. wsparcie psychologiczne, diagnostyka psychologiczna oraz szkolenia i grupy wsparcia z zakresu psychologii prowadzone były przez psychologa –

Panią Bożeną G. – magistra psychologii, (dyplom z dnia 1 czerwca 2011 r.), Mistrza NLP, mediatora, psychoterapeutkę, diagnostę oraz specjalistę przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W 2023 r. wsparciem psychologicznym objęto dzieci i rodziny z terenu Powiatu Wałbrzyskiego. W ramach wsparcia psycholog:

- sporządził diagnozy i opracował opinie psychologiczne dzieci z rodzin zastępczych w zakresie rozwoju poznawczego, emocjonalno - społecznego – 3 dzieci;
- przeprowadził konsultacje psychologiczne dzieci z rodzin zastępczych – 18 wychowanków;
- przeprowadził konsultacje psychologiczne z rodzinami zastępczymi – 38 rodzin;
- przeprowadził konsultacje psychologiczne z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej – 9 rodziców;
- wziął udział w kontakcie dzieci z rodzicami biologicznymi – 21h - 6 dzieci;
- udzielał wsparcia rodzinom (w tym kandydatom na rodziny zastępcze) z terenu Powiatu Wałbrzyskiego – 4 rodziny.

Natomiast w pierwszym półroczu 2024 r. w zakresie wsparcia psychologicznego, specjalista ten:

- sporządził diagnozy i opracował opinie psychologiczne dzieci z rodzin zastępczych w zakresie rozwoju poznawczego, emocjonalno- społecznego – 2 dzieci;
- przeprowadził konsultacje psychologiczne dzieci z rodzin zastępczych – 5 wychowanków;
- przeprowadził konsultacje psychologiczne z rodzinami zastępczymi - 9 rodzin;
- przeprowadził konsultacje psychologiczne z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w pieczy rodzinnej – 2 rodziców;
- wziął udział w kontakcie dzieci z rodzicami biologicznymi – 7h 4 dzieci;
- udzielał wsparcia rodzinom (w tym kandydatom na rodziny zastępcze) z terenu Powiatu Wałbrzyskiego – 2 rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 44 - 45)

Wsparcie pedagogiczne, terapeutyczne, prowadzenie grup wsparcia realizowane było przez pedagoga/terapeutę Pana Marka D. – magistra pedagogiki na kierunku pedagogika ogólna z terapią pedagogiczną (dodatkowo ukończył wiele szkoleń i studiów podyplomowych z zakresu psychoprofilaktyki, przeciwdziałania przemocy i agresji, pracy z rodziną, asysty rodzinnej).

W 2023 r. wsparciem pedagogicznym i terapeutycznym objęto dzieci i rodziny z terenu

Powiatu Wałbrzyskiego, w jego ramach pedagog:

- prowadził rozmowy indywidualne z dziećmi – 113;
- prowadził rozmowy indywidualne z opiekunami zastępczymi – 141;
- przeprowadził wizyty w środowisku rodziny zastępczej – 16;
- uczestniczył w spotkaniach z rodzinami zastępczymi – 80;
- prowadził grupy wsparcia dla funkcjonujących rodzin zastępczych i prowadzących RDD – 6 spotkań (po 3 godziny każde);
- prowadził specjalistyczne wsparcie mieszkańców Powiatu Wałbrzyskiego (w tym kandydatów na rodziny zastępcze) – 81.

Wsparcie udzielane rodzinom zastępczym przez Pedagogę					
L.p.		VIII – XII 2023 r.	I-VI 2024 r.	VII 2024	Razem
1.	wsparcie pedagogiczno – terapeutyczne dzieci	34	47	4	85
2.	indywidualne wsparcie pedagogiczno – terapeutyczne opiekunów	53	48	5	106
3.	spotkania z rodzinami	29	22	2	53
4.	wizyty w miejscu zamieszkania	2	1	-	3

(dowód: akta kontroli str. 45 - 46)

W okresie objętym kontrolą w Powiecie Wałbrzyskim funkcjonowały grupy wsparcia. Ich program adresowany był przede wszystkim do zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka. Spotkania odbywały się w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu (Aleja Wyzwolenia 20, pok. 365). Tematyka oraz godziny spotkań zostały uzgodnione wspólnie z zawodowymi rodzinami zastępczymi. Były one dostosowane do możliwości opiekunów oraz godzin przebywania dzieci w przedszkolu/ żłobku/szkole. Zwykle spotkania trwały około 3 godzin, od 10.00 do 13.00. O spotkaniu informowano rodziny zastępcze pocztą elektroniczną oraz telefonicznie przez koordynatorów/ pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Celem grupy wsparcia było doskonalenie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych oraz omówienie problemów wychowawczych, poszerzenie wyobraźni odbiorców oraz uwrażliwienie na siebie i innych. W trakcie dyskusji umożliwiano uczestnikom przedstawienie swoich doświadczeń zawodowych oraz przepracowanie aktualnych problemów. Zajęcia odbywały się w formie warsztatowej wzbogaconej o część wykładową oraz część inicjującą dyskusję.

W okresie objętym kontrolą w 2023 r. odbyły się trzy 3 - godzinne spotkania (w 2023 r. w sumie było 6 spotkań):

- „Potrzeby i oczekiwania w rodzinie zastępczej. Warsztaty negocjacyjne” – 12 października 2023 r., w spotkaniu wzięło udział 5 osób, prowadzący pedagog;
- „Wczesna diagnoza dziecka doznającego przemocy seksualnej” – 23 listopada 2023 r., w spotkaniu wzięło udział 6 osób, prowadzący pedagog i psycholog;
- „Warsztaty twórczości” – 14 grudnia 2023 r., w spotkaniu wzięła udział 1 osoba, prowadzący pedagog.

W pierwszym półroczu 2024 r. odbyły się 3 spotkania grup wsparcia dla rodzin zastępczych o następującej tematyce:

- „Nieprawidłowości w wychowaniu dzieci – kumulacja dysfunkcji od pokoleń” – 6 marca 2024 r., w spotkaniu wzięły udział 4 osoby, prowadzący pedagog;
- „Kryzys wieku adolescencji” – 17 kwietnia 2024 r., w spotkaniu wzięły udział 3 osoby, prowadzący pedagog;
- „Konsekwencje wczesnej seksualizacji dzieci i ich wpływ na rozwój systemu nerwowego i późniejsze zaburzenia” – 19 czerwca 2024 r., w spotkaniu wzięły udział 3 osoby, prowadzący pedagog i psycholog.

W 2023 r., w okresie objętym kontrolą, odbyło się także szkolenie zorganizowane przez PCPR w Wałbrzychu. Szkolenie skierowane było do osób zajmujących się pieczą zastępczą, rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka z terenu Powiatu Wałbrzyskiego, pedagogów powiatowych placówek edukacyjnych, dyrektorów oraz pracowników ośrodków pomocy społecznej, dyrektorów Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych i placówek opiekuńczo - wychowawczych, a także osób zainteresowanych tematyką pieczy zastępczej:

- Szkolenie pt. „Specyficzne potrzeby dzieci w pieczy zastępczej. Sposoby ich zaspokajania” odbyło się w dniu 15 listopada 2023 r., prowadzącym była pedagog z wieloletnim doświadczeniem, certyfikowany psychoterapeuta BSFT, superwizor pracy socjalnej. W szkoleniu wzięło udział 36 osób, w tym 4 osoby prowadzące zawodową rodzinę zastępczą i rodzinny dom dziecka oraz Zastępca Dyrektora Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Nowym Siodle.

(dowód: akta kontroli str. 47 - 49)

Zakres kontroli obejmował także udzielanie pomocy usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej, o której mowa w art. 140 i art. 180 pkt 3 ustawy. W okresie

objętym kontrolą 5 wychowanków pieczy zastępczej ukończyło 18. rok życia. Z tego 1 wystąpił z wnioskiem w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki. W związku z powyższym Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu wszczęło i przeprowadziło to postępowanie administracyjne w sprawie przyznania ww. wsparcia. Poza tym, w okresie objętym kontrolą wszczęto postępowania o przyznanie pomocy wychowankom pieczy zastępczej, którzy przed okresem objętym kontrolą ukończyli 18. r.ż., a w okresie objętym kontrolą zwrócili się z wnioskiem o pomoc. W związku z tym, w tych przypadkach PCPR wszczął i przeprowadził: 6 postępowań administracyjnych w sprawie przyznania pomocy na usamodzielnienie, 20 na kontynuowanie nauki (i 9 postępowań uchylających tę pomoc finansową, z tego 3 z wniosku strony) oraz 6 postępowań w sprawie pomocy na zagospodarowanie. Część wydanych decyzji w sprawie udzielonej pomocy wymagała zmian w zakresie przyznanych kwot, ze względu na zmianę przepisów. W tym zakresie Organizator wszczywał postępowanie administracyjne z urzędu. Na podstawie losowo wybranych akt spośród wyżej wymienionych postępowań administracyjnych, dokonano oceny ich prawidłowości i legalności oraz stwierdzono, co następuje:

- 1) Wszystkie badane postępowania administracyjne w sprawie przyznania pomocy na kontynuowanie nauki, usamodzielnienie oraz na zagospodarowanie zostały wszczęte na wniosek strony, będącej pełnoletnim usamodzielnianym wychowankiem pieczy zastępczej.
- 2) W aktach badanych postępowań administracyjnych stwierdzono dokumenty, na podstawie których możliwe było ustalenie: okresu pobytu osoby usamodzielnianej w pieczy zastępczej, adresu zamieszkania, celu wydatkowania przyznanych środków, numeru rachunku bankowego, w jakiej szkole jest kontynuowana lub podjęta nauka. Dodatkowo, w aktach zgromadzono indywidualne programy usamodzielnienia, dokumenty wskazujące opiekuna procesu usamodzielnienia.
- 3) U wszystkich usamodzielnianych podopiecznych opiekun usamodzielnienia został wyznaczony w terminie ustawowym, tj. co najmniej 12 m - cy przed osiągnięciem pełnoletności (art. 145 ust. 2 ustawy) i również dotrzymano terminu, o którym mowa w art. 145 ust. 4 ustawy, dotyczącego opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia (IPU), tj. co najmniej miesiąc przed osiągnięciem pełnoletności. Powyższe dokumenty oraz modyfikacje IPU były każdorazowo akceptowane przez kierownika PCPR. Wskazane jest każdorazowo dokonując modyfikacji oznaczać dokument datą, ponieważ zabrakło jej przy pięciu modyfikacjach.

4) Wydane decyzje dotyczące przyznanej pomocy zawierały: datę wydania, oznaczony prawidłowo organ (Starosta), podstawę prawną, rozstrzygnięcie, uzasadnienie prawne i faktyczne, pouczenie o możliwości odwołania się od decyzji. Decyzje wydawane były przez osoby upoważnione przez Starostę oraz skutecznie doręczone. W przypadku osób, którym przyznano pomoc na kontynuowanie nauki wskazano „na zobowiązanie ich do dostarczenia zaświadczenia o kontynuacji nauki do dnia 5 – go każdego miesiąca”. Zapisy te odnoszą się do czynności sprawdzających, czy osoba usamodzielniana kontynuuje naukę i służą weryfikacji przesłanek wszczęcia postępowania w sprawie zawieszenia pomocy finansowej, bądź w sprawie uchylecia lub zmiany decyzji o jej przyznaniu, ewentualnie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. Tym samym obowiązek dostarczenia zaświadczenia ze szkoły potwierdzającego kontynuację nauki sprowadza się w istocie do dostarczania organowi administracji publicznej materiałów stanowiących ewentualny materiał dowodowy w wyżej wymienionych postępowaniach. Mając na uwadze powyższe, przedmiotowe zapisy w pouczeniach nie wynikają z obowiązujących przepisów prawa i należy je wyeliminować. Wszystkie decyzje na kontynuowanie nauki wydawane były na czas nauki, nie dłużej niż do 25. roku życia, w kwotach zgodnych z ustawą i ze wskazaniem jednostki oświatowej.

5) Wszystkie badane postępowania zakończono terminowo wydaną decyzją, w okresie 1 miesiąca od dnia złożenia wniosku, w kwotach obowiązujących w okresie objętym kontrolą oraz zgodnych z czasem pobytu wnioskodawcy w pieczy zastępczej. W jednym przypadku poinformowano wnioskodawcę o wydłużeniu terminu załatwienia sprawy, z powodu brakujących i niedostarczonych przez podopiecznego wymaganych dokumentów.

6) W okresie objętym kontrolą dla 1 osoby, która zakończyła realizację indywidualnego programu usamodzielnienia, została sporządzona ocena końcowa procesu usamodzielnienia.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy, osobie opuszczającej po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka lub placówkę opiekuńczo - wychowawczą udziela się, na jej wniosek, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, zatrudnienia oraz zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną. W okresie od 1 sierpnia 2023 r. do dnia kontroli wychowankowie podmiotów pieczy zastępczej nie składali wniosków o udzielenie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, o udzielenie pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, o zapewnienie pomocy prawnej, o zapewnienie pomocy psychologicznej, jak również żaden podopieczny nie wziął udziału w ww. grupach wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 115 - 132)

Na terenie powiatu wałbrzyskiego funkcjonuje 6 publicznych placówek opiekuńczo -

wychowawczych typu socjalizacyjnego: 4 w Nowym Siodle i 2 w Jedlinie Zdroju. W sumie powiat zabezpiecza i dysponuje w ww. placówkach 84 miejscami. W okresie objętym kontrolą PCPR w Wałbrzychu wydał 51 skierowań do placówek opiekuńczo - wychowawczych działających na terenie powiatu, na podstawie orzeczeń sądowych dla 29 dzieci. Część skierowań dotyczyła dzieci, których postanowienia wydane były przed okresem objętym kontrolą, a niektóre dzieci wymagały zmiany skierowań (otrzymały ich kilka), ze względu na zmianę postanowień sądowych lub zmianę placówki opiekuńczo - wychowawczej. Wszystkie skierowania zawierały następujące dane i informacje: oznaczenie jednostki wydającej skierowanie, datę skierowania, nazwę placówki opiekuńczo - wychowawczej, do której kierowane jest dziecko, imię i nazwisko dziecka oraz datę jego urodzenia, podstawę prawną skierowania wraz z uzasadnieniem oraz sygnaturę postanowienia sądowego w sprawie. Jako uchybienie wskazuje się niewłaściwe oznaczenie jednostki kierującej dziecko do placówki opiekuńczo - wychowawczej. W części nagłówkowej wskazano Starostę Wałbrzyskiego. Należy oznaczać skierowania pieczęcią „Powiat Wałbrzyski”, mając na uwadze, iż w świetle § 2 rozporządzenia, to powiat kieruje dziecko do placówki opiekuńczo - wychowawczej. Wszystkie skierowania podpisano przez osobę upoważnioną przez Starostę Wałbrzyskiego. Zgodnie z § 4 rozporządzenia, każdorazowo przed wydaniem skierowania do placówki opiekuńczo - wychowawczej zasięmano opinii jej dyrektora o możliwości umieszczenia dziecka w rzeczonym podmiocie pieczy zastępczej. Spośród wszystkich skierowanych dzieci, dziewięcioro nie miało ukończonego 10. rok życia. Ich umieszczenie w placówce opiekuńczo - wychowawczej nastąpiło w trybie art. 95 ust. 2 ustawy, ze starszym rodzeństwem lub na podstawie art. 103 ust. 2 pkt 2 ustawy, w trybie interwencyjnym.

Na podstawie przedłożonej w trakcie kontroli dokumentacji dotyczącej kierowania dzieci do instytucjonalnej pieczy zastępczej można było w niektórych przypadkach stwierdzić jakie dokumenty przekazywano wraz ze skierowaniem dziecka do placówki opiekuńczo - wychowawczej, o których mowa w § 8 rozporządzenia. Ich wykaz był odnotowywany w treści skierowania, a w niektórych była tylko informacja, że dokumenty dziecka zostaną dostarczone niezwłocznie. Najczęściej przekazywano odpis aktu urodzenia, postanowienie sądowe, dokumentację szkolną. Część informacji o dziecku i pracy z rodziną pozyskiwała już placówka pobytu dziecka. O skierowaniu i umieszczeniu dziecka w pieczy zastępczej PCPR w Wałbrzychu niezwłocznie informował właściwy sąd, zgodnie z § 7 rozporządzenia.

Dyrektor Centrum oświadczył, że na dzień 15 lipca 2024 r. Powiat Wałbrzyski miał podpisane 32 porozumienia w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu

i wysokości wydatków z 10 powiatami: Miastem Legnica (1 dziecko) oraz Powiatami: Zgorzeleckim (2 dzieci), Świdnickim (12 dzieci), Kłodzkim (2 dzieci), Legnickim (4 dzieci), Lubańskim (3 dzieci), Międzyrzeczkim (2 dzieci), Pilskim (2 dzieci), Średzkim (1 dziecko), Żagańskim (3 dzieci). W ich wypadku gminy pochodzenia dziecka ponosiły odpłatność w wysokości: 10% za 8 dzieci, 30% za 3 dzieci i 50% za 21 dzieci.

W okresie objętym kontrolą do placówek opiekuńczo – wychowawczych została skierowana 2 dzieci cudzoziemców, oboje ze statusem UKR. Dzieci przebywają w Polsce w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy i zostały w dniu 22 września 2023 r. interwencyjnie umieszczone w instytucjonalnej pieczy zastępczej – Placówce Opiekuńczo-Wychowawczej „Jedlina 1” w Jedlinie-Zdroju.

Do skierowania nr 43/2023 z dnia 27 września 2023 r. dla małoletniej Z.Ch. dołączono kserokopię postanowienia Sądu Rejonowego w Wałbrzychu IV Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 25 września 2023 r., kserokopię odpisu aktu urodzenia małoletniej, kserokopię powiadomienia o nadaniu numeru PESEL, kserokopię wpisu w paszporcie matki biologicznej potwierdzającej datę przyjazdu na terytorium Polski.

Do skierowania nr 44/2023 z dnia 27 września 2023 r. dla małoletniego M.Ch. dołączono kserokopię postanowienia Sądu Rejonowego w Wałbrzychu IV Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 25 września 2023 r., kserokopię odpisu aktu urodzenia małoletniego, kserokopię powiadomienia o nadaniu numeru PESEL, kserokopię wpisu w paszporcie matki biologicznej potwierdzającej datę przyjazdu na terytorium Polski.

(dowód: akta kontroli str. 51 – 58, 133 - 142)

W okresie objętym kontrolą w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu zatrudnione były 4 osoby na stanowiskach koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Wszystkie miały wykształcenie wyższe magisterskie lub licencjat na kierunku pedagogika. Osoby te zostały zweryfikowane przez Organizatora w zakresie dawania rękojmi należytego sprawowania pieczy zastępczej, o której mowa w art. 78 ust. 1 pkt 6 ustawy. Poza tym zatrudniony był pedagog oraz psycholog, legitymujący się w obu przypadkach wykształceniem wyższym magisterskim, a u psychologa dodatkowo posiadającym 2 – letni staż w pracy w poradnictwie rodzinnym. Psycholog w PCPR w Wałbrzychu jest zatrudniona od 2 maja 2022 r. na umowę o pracę, w wymiarze $\frac{3}{4}$ etatu, pedagog od 7 lutego 2022 r. w wymiarze całego etatu.

Wszystkie osoby złożyły pisemne oświadczenia o braku ingerencji sądu w wykonywanie przez nie władzy rodzicielskiej, braku obowiązku alimentacyjnego oraz o braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne

przestępstwo skarbowe. Zostały również zweryfikowane w Rejestrze Sprawców Przepływstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym.

(dowód: akta kontroli str. 143)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wałbrzychu nie stwierdzono nieprawidłowości wymagających wydania zaleceń pokontrolnych.

Pouczenie:

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j.: Dz. U. z 2024 r. poz. 177 ze zm.). Proszę w terminie do dnia 30 października 2024 roku o powiadomienie Wojewody Dolnośląskiego o sposobie realizacji uwag i wniosków przedstawionych w niniejszym wystąpieniu pokontrolnym.

GŁÓWNY SPECJALISTA

Edyta Kubicka

(przewodniczący zespołu inspektorów)

*Pracownik d'Uyoteterminowo
nieobecny*

(członek zespołu inspektorów)

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Ewa Ofeniacz

Zastępca Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej
(kierownik komórki do spraw kontroli)

